

1. Dünya Savaşında Osmanlı Devleti Konu Anlatımı

ÜÇ BÜYÜK SAVAŞ

Trablusgarb Savaşı
1911-1912
Afrika

Balkan Savaşı
1912-1913
Avrupa

I.Dünya Savaşı
1914-1918
Orta Doğu (Asya)

TRABLUSGARB SAVAŞI (1911-1912 / İtalya x Osmanlı)

- ❖ İtalya siyasi birliğini geç tamamladığı için sömürgecilik yarışında geç kaldı. İtalya sömürge elde etmek için zayıf Osmanlı topraklarına saldırmak istedi. Trablusgarb yer altı zenginliği olan, savunmasız ve İtalya'ya yakın bir toprak olduğundan burayı seçti.
- ❖ Osmanlı toprağı korumak için ;Trablusgarb halkını örgütleyecek gönüllü subayları gizlice bölgeye gönderdi.(M.Kemal, Enver Paşa)
- ❖ Osmanlı; **Derne ve Tobruk** Cephelelerinde zafer kazandı. İtalya Osmanlı'yı sıkıştırmak için 12 Ada ve Rodos'u işgal etti. Çanakkale Boğazını abluka altına aldı. Balkan savaşlarının çıkmasıyla Osmanlı anıtlasma istedi.

Uşi Antlaşması (İtalya x Osmanlı) :

- 1.) Trablusgarb ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı.
 - 2.) 12 Ada ve Rodos geçici olarak İtalya'ya bırakıldı.
 - 3.) Trablusgarb halkı dini yönden halifeye bağlı kalacak.
- ✪ Kuzey Afrikada'ki son toprak kaybedildi.

BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

Genel Sebep;

- Osmanlıyı Balkanlardan atmak.
- Osmanlı'nın Balkanlarda ki topraklarını paylaşmak.
- Milliyetçilik hareketleri.
- Rusya'nın Panislavizm politikası (Slav Birliği)

I.Balkan Savaşı (1912) : (Osmanlı x Bulgaristan-Yunanistan-Sırbistan-Karadağ)

Osmanlı ordu-siyaset çekişmesi yüzünden savaşı kaybetti. Balkan devletleri Londra'da bir araya gelerek sınırları çizdiler. Londra konferansı toplandığında İstanbul'da Bab-ı Ali baskını gerçekleşti..

Londra Antlaşması:

- 1.) Osmanlının batı sınırı Midye-Enez çizgisi olarak belirlendi.
- 2.) Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.
- 3.) Bulgaristan Ege denizinde kıyıya kavuştu.
- 4.) Osmalı ; Arnavutluk,Makedonya ,**Batı Trakya** ve Edirne,Kırklareli'yi kaybetti.
- 5.) Girit ve **Ege adaları** kaybedildi(*İmroz ve Bozcaada hariç*)

II.Balkan Savaşı (1913) (Bulgaristan x Yunanistan-Sırbistan-Karadağ-Romanya)

- Bulgaristan yenildi.
- Osmanlı balkanlardaki savaşı fırsat bilerek ,Edirne ve Kırklareli'yi geri aldı.
- Balkan Devletleri kendi aralarında "Bükreş Antlaşması" nı imzaladı. Bulgaristan'ın Ege Denizine kıyısı kalmadı.

Atina Antlaşması : Yunanistan x Osmanlı

İstanbul Antlaşması : Sırbistan x Osmanlı

İstanbul Antlaşması : Bulgaristan x Osmanlı

Genel Sonuç :

- Bugün ki batı sınırimızın temeli atıldı. (Meriç Nehri sınır oldu)
- Batı Trakya kaybedildi. (Selanik,Yanya, Kavala, Gümölcine, Dedeoğaç...)
- Dış Türkler (Batı Trakya Türkleri) sorunu başladı.(Selanik, Yanya, Midilli,Girit)
- Gökçeada ve Bozca ada hariç, Ege Adaları kaybedildi. Adalar (Kıta sahanlığı) sorunu başladı.

I. DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

İtilaf Devletleri

İngiltere,Fransa,Rusya,İtalya,
Japonya,A.B.D. ,Yunanistan...

İttifak Devletleri

Almanya,Avusturya-Macaristan,
(İtalya),Osmanlı,Bulgaristan

Sebepler;

- Sömürgecilik yarışı; pazar ve hammadde arayışı.
- Milliyetçilik hareketleri.
- Almanya ile Fransa arasında ki Alsas Loren sorunu.
- Rusya'nın, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı'yı rahatsız eden panislavizm politikası.
- İtalya'nın Akdeniz İmparatorluğu kurma isteği
- Japonya'nın uzakdoğuda hakim güç olma isteği
- Avusturya-Macaristan mevcut topraklarını koruma, kaybedilenleri geri alma isteği.
- Bulgaristan'nın, Büyük Balkan Devleti olma isteği.
- Yunanistan, Bizansı yeniden oluşturma(Megalo İdea) isteği

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girmesi :

Sultan V. Mehmet Reşat + İttihat Terakki

İngiltere Yanlısı

Almanya Yanlısı

- ❖ İlk teklif Osmanlı tarafından İngiltere'ye götürüldü. İngiltere, Osmanlıdan tarafsız kalmasını istedi.
- ❖ Osmanlı, Almanya ile görüşmeye başladı. İngiltere bu durum karşısında Osmanlı'ya tarafsız kalması karşılığında kapitülasyonları kaldırmayı teklif etti.
- ❖ Osmanlı, Almanya ile yakınlaşmaya devam etti.

Savaşa Giriş:

- ❖ Akdenizde İngiltere önünden kaçan iki Alman gemisi (Goben-Breslaw), Osmanlı tarafından Marmara denizinde korundu. Osmanlı gemileri satın aldığını açıklayarak tarafsızlığını korudu. Ama Karadeniz'e geçen Yavuz-Midilli adlı gemiler Rus kıyılarını bombalayınca Osmanlı savaşa girmiş oldu. Osmanlı bu yüzden ilk cepheyi Rusya'ya karşı açmış oldu.

Almanya'nın Osmanlı'yı Savaşta İsteme Sebepleri :

- ❖ Savaş alanını genişletmek, cephe sayısını artırmak, böylece üzerindeki yükü hafifletmek ,
- ❖ Osmanlı'nın jeopolitik konumundan yararlanmak (Boğazlar ve Süveyş kanalına yakınlık),
- ❖ Halifenin nüfusundan yararlanmak ,
- ❖ Osmanlı'nın yer altı ve yer üstü zenginliğinden yararlanmak ,,
- ❖ Osmanlı'nın insan gücünden faydalanmak istemesidir.

I.DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLININ SAVAŞTIĞI CEPHELER

1.) Kafkas(Doğu) Cephesi :Rusya x Osmanlı(taarruz)

Amaç;

- Turancılık politikasını hayata geçirmek. (Enver Paşa)
- Bakü petrolünü ele geçirmek.
- Rusya'nın güneye inmesini engellemek.

Gelişmeler;

a) 1915 Tehcir Yasası (Zorunlu Göç).

Anadolu'da asayiş bozan Ermeniler zorunlu olarak Suriye'ye göç ettirildi.

b) Sarıkamış Faciası. Doksanbin askerimiz donarak şehit oldu

c) Rusya Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz'i işgal

- Ekim 1917'de Rusya'da Bolşevik İhtilali gerçekleşti. Çarlık Rusya yıkıldı yerine Sovyet Rusya kuruldu.
- 3 Mart 1918 Brest-Litovsk anlaşması ile Sovyet Rusya savaştan çekildi

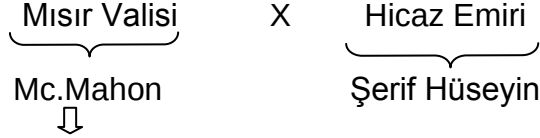
Brest-Litovsk Antlaşması (3 Mart 1918) :

- ❖ Rusya; Kars, Ardahan ve Batum'u geri verdi.
- ❖ İşgal ettiği yerlerden geri çekildi
- ❖ Osmanlı'nın I.Dünya Savaşında toprak aldığı tek cephe.
- ❖ İlk açılan cephe. Batum son kez Türk toprağıdır.

2.) Kanal Cephesi :İngiltere x Osmanlı(taarruz)

- Osmanlı'nın amacı;Süveyş Kanalını ele geçirerek İngiltere'nin uzak doğu sömürgeleriyle olan bağlantısını kesmek, böylece İngiltere'yi savaş dışı bırakmaktır.
- İngiltere kanalı korumak için gizli antlaşmayla Arapları yanına çekti.

Mc.Mahon Antlaşması

- Bağımsız Arap Devletleri sözü vererek, Arap milliyetçiliğini uyandırdı. Ümmetçilik öldü
- Osmanlı yenilerek Filistin bölgesine çekildi.
- Sina yarımadası kaybedildi.

3.) Filistin-Suriye Cephesi :İngiltere(taarruz) x Osmanlı

- Osmanlı önce Filistin'i (burada Kudüs'ü de) sonra Suriye'yi kaybetti.
- Suriye-Halep'te İngiliz kuvvetleri durduruldu.
- "Yıldırım Orduları" hattın savunmasına devam etti. Komutanı M.Kemal'dir.

4.) Irak (Basra) Cephesi :İngiltere (Saldıran) x Osmanlı

Amaç;

- Irak petrollerini ele geçirmek.
- Kafkaslarda Rusya ile birleşmek.
- Almanya'nın karadan sömürgelerine ulaşmasını engellemek.

Sonuç;

- İngiltere ilk taarruzda yenildi (Kuttül Amare) .İngiltere ikinci taarruzda karaya çıkarak Bağdat dahil Güney Irak'ı işgal etti. Kuzey Irak(Musul ,Kerkük ,Erbil) Osmanlı hakimiyetinde kaldı.

5.) Hicaz-Yemen Cephesi :İngiltere(Saldıran) x osmanlı

- I.Dünya Savaşı biterken bölgede sonuç belli değildir.
- Hicaz-Yemen kaybedilmediği halde Misak-ı Milli 'ye alınmadı. Çünkü bölgede Türk nüfusu yaşamıyor ve bölgenin Anadolu ile kara bağlantısı yoktur.

6.) Çanakkale Cephesi :İngiltere+Fransa(Saldıran) x Osmanlı

Amaç;

- Boğazlar ve İstanbul'u ele geçirmek. Böylece Osmanlı'yı savaş dışı bırakmak,
- Çarlık Rusya'ya yardım götürmek,
- Tarafsız balkan devletlerini yanlarına çekmek.

Gelişmeler;

- Denizde başlayan savaş karada devam etti. İtilaf donanması imha oldu. Karada Conkbayırı,Kilitbahir(Kale-i Sultani),Seddülbahir,Arıburnu,Anafartalar bölümlerinde savaş devam eder.
- Anafartalar grup komutanı M.Kemal verdiği fikirlerle cephenin kazanılmasında etkili oldu. Böylece ileride Kurtuluş Savaşı lideri olmasında burdaki başarıları etkili olur.
- En kanlı cephe. İnsan ölümü çok fazladır. (500.000)

- I.dünya savaşı uzadı,
- Rusya yardım alamadı. Rusya'da ihtilal hızlandı.
- Bulgaristan ittifak kanadında savaşa girdi.Böylece İttifak kanadında kara bağlantısı sağlandı.
- Çanakkale geçilmez destanı yazıldı.

7.) Galiçya-Makedonya-Romanya Cephesi :

- Osmanlı müttefiklerine askeri yardımda bulundu. 3 Mart 1918 Brest-Litowsk antlaşması ile kapandı.

Genel yorum;

- ❖ I.Dünya Savaşında Suriye,İrak,Kafkas sınırları yeniden şekillendi. İran ve Batı sınırlarımızda bir değişiklik olmadı.

A.B.D. 'NİN SAVAŞA GİRMESİ (8 Ocak 1918 - Wilson İlkeleri)

Sovyet Rusya savaştan çekilirken itilaf kanadının imzaladığı gizli antlaşmaları dünyaya duyurdu. A.B.D. paylaşımların iptali için "Wilson İlkeleri'ni" yayımladı. Amacı Dünya ve Avrupa siyasetinde söz sahibi olmaktır.

Wilson İlkeleri

- 1.) Yenenerler, yenilenlerden toprak ve savaş tazminatı almayacak.
- 2.) Gizli antlaşmalar yapılmayacak.
- 3.) Devletler arası gerilimler uluslararası bir örgüt tarafından diplomatik yollarla giderilmelidir.
(Milletler Cemiyeti fikrinin ilk kez ortaya çıktığı yer.)
- 4.) Milletler kendi geleceklerini kendileri belirlemelidir. (Milliyetçilik hareketini destekliyor.)
- 5.) Devletler savunma ihtiyaçları kadar silah almalıdır ya da üretmelidir.
- 6.) Türkler çoğunlukta olduğu yerlerde kendi devletlerini kurabilirler.
- 7.) Osmanlı' da yaşayan azınlıklar, çoğunlukta oldukları yerlerde kendi devletlerini kurabilirler.
- 8.) Boğazlar dünya ticaret gemilerine serbest olacak.

- ❖ İtilaf kuvvetleri ilkeleri kabul ettiler. Böylece A.B.D. savaşa dahil oldu. A.B.D.'nin savaşa girmesiyle Almanya yenilmeye başladı. İlk çekilen Bulgaristan olurken sırayla Osmanlı, Avusturya-Macaristan ve son olarak da Almanya savaştan çekildi.

I.Dünya Savaşı'nın Genel Sonuçları:

- Zayıf imparatorluklar yıkıldı.(Osmanlı, Avusturya-Macaristan...)
- Yeni rejimli devletler kuruldu.(Sosyalist Rusya,Türkiye Cumhuriyeti...)
- Avrupa' da yeni devletler kuruldu. Yugoslavya, Polonya, Çekoslovakya...
- I.Dünya savaşından huzursuz ayrılan devletler II.Dünya savaşına sebep oldular.(İtalya, Almanya, Rusya)
- Sömürgecilik yarışı uzakdoğudan, ortadoğuya kaydı.
- Denizaltı ve kimyasal silah ilk kez kullanıldı.
- Savaş cephe gerisine sığınarak sivillerin ölümüne neden oldu. Böylece sivil savunma örgütleri kuruldu.

- Dünya barışını korumak için Milletler Cemiyeti kuruldu.

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI(30 EKİM 1918)

İtilaf Devletleri ————— Osmanlı Devleti
Calthorpe ————— Rauf Bey

Kararlar;

- 1.) Osmanlı ordusu terhis edilecektir.
- 2.) Silah ve cephane İtilaf Devletlerine teslim edilecektir.
- 3.) Donanma İtilaf Devletleri'nin kontrolünde olacaktır.
- 4.) Anadolu dışındaki Osmanlı askeri İtilaf Devletleri'ne teslim olacaktır.
- 5.) Osmanlı elindeki esirleri serbest bırakacak ama İtilaf Devletleri bırakmayacaktır.
- ✪ İlk beş maddede askeri kısıtlamalar vardır. Osmanlı ileride başlayacak işgallere karşı savunmasız bırakıldı.
- 6.) Yer altı ve yer üstü kaynakları İtilaf Devletleri'nin kontrolünde olacaktır.
- ✪ Ekonomik kısıtlamadır.
- 7.) Boğazlar, Toros Tünelleri, haberleşme, demiryolları İtilaf Devletleri kontrolünde olacaktır.
- ✪ Haberleşmeyi ve örgütlenmeyi engelleme amaçlı bir maddedir. Siyasi bir kısıtlamadır. Devletin topraklarından ve halkın birbirinden habersiz kalmasına neden olur.
- 8.) İtilaf Devletleri güvenliklerini tehlikede gördükleri yerleri işgal edebilirler. (7. Madde)
- ✪ En tehlikeli maddedir. Siyasi kısıtlamadır.
- 9.) Doğu Anadolu' da altı vilayette (Şark illeri-Vilayet-i Sitte) karışıklık çıkarsa işgal edilecektir. (24. Madde)
- ✪ Ermeni Devleti ima edilir. Siyasi kısıtlamadır.
- ❖ Osmanlı Wilson'a güvenerek antlaşmayı imzaladı. Antlaşmayla Osmanlı Devleti fiilen bitti ama resmen (hukuken) yaşamaktadır.

Mondrostan Sonra Anadolu'nun Durumu

İşgaller başladı.(7 ve 24. Maddeye dayanarak.)

- İlk işgal → İngilizler → Musul
- İlk direniş → Fransızlara karşı → Hatay (Dört Yol) da başladı
- İlk Kuvay-i Milliye hareketi → Yunanlılara karşı → Ayvalık cephesinde başladı
- ✪ Kuvay-i Milliye'nin Yunan'a karşı başlamasının sebebi, Yunanlılar'ın kalıcı olarak (vatan yapma isteği) gelmesidir.

İşgal Edilen Bölgeler

İngiltere; Kuzey Irak (Musul-Kerkük-Erbil), Doğu Anadolu (Ermeni Devleti), Doğu Karadeniz (Pontus Rum Devleti)

Fransa; Güney Doğu Anadolu, Adana ve Mersin

İtalya ; İzmir'in Güneyi, Antalya, Göller Yöresi, Konya

Yunanistan; İzmir ve çevresi, Doğu Trakya. (Paris Barış Konferansından sonra veriliyor.)

İngiltere, Fransa, İtalya, Yunanistan; Boğazlar.

KUVAY-I MİLLİYE (MİLLİ KUVVETLER)

- İşgallere karşı eli silah tutan Türk halkının direnişidir.
- Gayrinizamidir (düzensiz). Milis güçlerden oluşur.
- Vur-kaç taktiği uygulanır. Saldırı savaşı yapmaz.
- Düşmanı yok edemez ama; yıpratır ve oyalar.
- Bölgesel davranırlar.
- Emir komuta zinciri yoktur. Kendi hukuklarını uygulatırlar.
- En büyük faydaları TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmaları bastırmalarıdır.

Uyarı: Kuvay-i İnzibatiye (İttaliflik Ordusu); Zararlıdır.

Uyarı: Kuvay-i Seyyare (Gezici Ordu); Başta yararlı, sonra zararlıdır.

